

मुक्तस्वाध्यायपीठम्

(Institute of Distance Education)

Rashtriya Sanskrit Sansthan

(Deemed University)

नवदेहली

साहित्याचार्यप्रवेशपरीक्षा

आदर्शप्रश्नपत्रम्

(Model Paper)

समय: – होरात्रयम्

पूर्णाङ्काः – 100+100

परीक्षार्थिनाम

.....

अनुक्रमाङ्कः

.....

परीक्षाकेन्द्रनाम

.....

परीक्षार्थिनः हस्ताक्षरम्

.....

स्वाध्यायकेन्द्रसमन्वयकस्य हस्ताक्षरम्

.....

निर्देशाः

- प्रवेशपरीक्षाप्रश्नपत्रे द्वौ भागौ भवतः । उभावपि भागौ तिसृषु घण्टासु समाधेयौ । परीक्षा पूर्वाह्णे एकादशवादनतः अपराह्णे द्विवादनं यावद् भवति ।
- प्रथमभागे लघूत्तरीयप्रश्नाः भवन्ति ।
- सर्वान् प्रश्नान् समाधत्त ।
- द्वितीयभागे विवरणात्मकप्रश्नाः भवन्ति ।
- द्वयोरपि भागयोः प्रत्येकं ४० अङ्काः परीक्षोत्तीर्णतायै भवद्भिः प्राप्तव्याः ।

साहित्यम्

प्रथमो भागः

निर्देशः – अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तरं यथास्थानं लिखत । समीचीनस्य उत्तरस्य कृते एकैकः अङ्कः
प्रदास्यते । 100 x 01 = 100

1. विश्वनाथस्य काव्यलक्षणं किम् ?

.....
.....

2. 'अनलङ्कृती' इति पदं कस्य विशेषणम् ?

.....
.....

3. 'यस्यालीयत शल्कसीम्निजलधिः' इत्ययं श्लोकः कस्योदाहरणम् ।

.....
.....

4. रसाभासस्य उदाहरणं किम् ?

.....
.....

5. काव्ये स्थिताः दोषाः कथम्भूताः ?

.....
.....

6. योग्यता नाम का ?

.....
.....

7. पदं नाम किम् ?

.....
.....

8. अभिधालक्षणं किम् ?

.....
.....

9. 'कलिङ्गः साहसिकः' इत्यत्र का लक्षणा ?

.....
.....

10. 'आयुर्घृतम्' इत्यत्र का लक्षणा ?

.....
.....

11. 'निःशेषच्युतचन्दनम्' इत्ययं श्लोकः कस्योदाहरणम् ?

.....
.....

12. रसस्वरूपं किम् ।

.....
.....

13. विश्वनाथमतानुसारम् उत्तमकाव्यलक्षणं किम् ?

.....
.....

14. 'इषुबाणाग्निसायकाः' इति पदस्य अर्थः कः ?

.....
.....

15. गुणीभूतव्यङ्ग्यकाव्यलक्षणं किम् ?

.....
.....

16. अभिनयः कतिविधः ? तन्नामानि कानि ?

.....
.....

17. प्रसादगुणलक्षणं किम् ?

.....
.....

18. ओजोगुणोदाहरणं किम् ?

.....
.....

19. वक्रोक्त्यलङ्कारोदाहरणं लिखत ।

.....
.....

20. संसृष्ट्यलङ्कारलक्षणं किम् ?

.....
.....

21. कया नद्या परिगता विदिशा नगरी ?

.....
.....

22. बाणभट्टविषये प्रसिद्धम् आभाणकं किम् ?

.....
.....

23. कादम्बरी कथा आख्यायिका वा ?

.....
.....

24. कविना कादम्बर्या का रीतिः स्वीकृता ?

.....
.....

25. बाणभट्टस्य अन्याः कृतयः काः ?

.....
.....

26. त्र्यम्बकपदस्य विग्रहं लिखत ?

.....
.....

27. हरिः महारत्नमिव कः किं धत्ते ?

.....
.....

28. शूद्रकः कथं भगवन्तं नारायणम् अनुकरोति ?

.....
.....

29. प्रतीहारी आगत्य किमब्रवीत् ?

.....
.....

30. चाण्डालकन्यका प्रविश्य किमकरोत् ?

.....
.....

31. 'दीर्घिका' इति पदस्य अर्थः कः ?

.....
.....

32. शुकः केन छन्दसा शूद्रकं प्रशंसति ?

.....
.....

33. अगस्त्याश्रमस्य नातिदूरे किमस्ति ?

.....
.....

34. मृगयाकोलाहलं श्रुत्वा शुकः किमकरोत् ?

.....
.....

35. शबरसैन्यं कथमासीत् ?

.....
.....

36. शबरः शुकतातं कथं मारितवान् ?

.....
.....

37. हारीतः किं व्रतं करोति स्म ?

.....
.....

38. जाबालिमुनिः केषामाश्रयः आसीत् ?

.....
.....

39. कुत्रास्ति उज्जयिनी ?

.....
.....

40. तारापीडः कैः उपमितः ?

.....
.....

41. तारापीडस्य महिषी का ?

.....
.....

42. विलासवती कुत्र आदरवती बभूव ?

.....
.....

43. तारापीडः स्वप्ने किमपश्यत् ?

.....
.....

44. शुकनासः कुत्र न्यषीदत् ?

.....
.....

45. प्रमाणशास्त्रं किम् ?

.....
.....

46. वैशम्पायनः चन्द्रापीडं कथमन्वगच्छत् ?

.....
.....

47. कालिदासस्य कति खण्डकाव्यानि ? तन्नामानि कानि ?

.....
.....

48. कः स्वाधिकारात् प्रमत्तः ?

.....
.....

49. मेघदूते कीदृशं मङ्गलाचरणं वर्तते ?

.....
.....

50. यक्षः कस्मिन् पर्वते वसति ?

.....
.....

51. 'ददर्श' इत्यत्र कः धातुः ?

.....
.....

52. 'नभः' इति पदेन कः मासः ज्ञायते ?

.....
.....

53. कुटजकुसुमानि कानि ?

.....
.....

54. कामार्ताः कीदृशाः भवन्ति ?

.....
.....

55. अलका केषां वसतिः ?

.....
.....

56. मेघस्य गन्तव्यस्थानं किम् ?

.....
.....

57. कविः यक्षिणीं कया सह तोलयति ?

.....
.....

58. उत्तराशां कः प्रस्थितः ?

.....
.....

59. दर्शितावर्तनाभिः का ?

.....
.....

60. उज्जयिन्यां कस्य देवस्य मन्दिरं वर्तते ?

.....
.....

61. 'कार्तिकेयः' कुत्र नित्यं वसति ?

.....
.....

62. चर्मण्वतीं नदीमुत्तीर्य मेघः कुत्र प्राप्स्यति ?

.....
.....

63. ब्रह्मावर्तक्षेत्रं किमर्थं छायाया गन्तव्यम् ?

.....
.....

64. सरस्वत्याः नद्याः जलपानेन कः पापमुक्तः जातः ?

.....
.....

65. बलरामस्य प्रिया का आसीत् ?

.....
.....

66. यक्षस्य शापावधिं लिखत ?

.....
.....

67. खण्डकाव्यस्य लक्षणं किम् ?

.....
.....

68. आम्रकूटस्य अद्यतनं नाम किम् ?

.....
.....

69. कः चातकेभ्यः जलं प्रदिशति ?

.....
.....

70. कदा यक्षस्य शापः अन्तं यास्यति ?

.....
.....

71. नैषधीयचरितमहाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति ?

.....
.....

72. विरोधाभासालङ्कारलक्षणं किम् ?

.....
.....

73. सितांशुवर्णैः इति पदस्य अर्थः कः ?

.....
.....

74. दिनेश्वरश्रीः केन केन च उदयं दधौ ।

.....
.....

75. 'मदेकपुत्रा जननी जरातुरा' इति वाक्यं केन उक्तम् ?

.....
.....

76. 'स्रक्' इति पदस्य कोऽर्थः ?

.....
.....

77. विदर्भराजः कः ?

.....
.....

78. 'मुक्तकं' नाम किम् ?

.....
.....

79. 'व्यलोकि' इत्यत्र को लकारः ?

.....
.....

80. 'पुरौकसाम्' इत्यत्र का विभक्तिः ? किं वचनम् ?

.....
.....

81. 'शिक्षते' इत्यत्र को धातुः ?

.....
.....

82. 'नैषधीयचरितम्' इति पदस्य व्युत्पत्तिः का ?

.....
.....

83. भवभूतिना कानि नाटकानि रचितानि । तन्नामानि कानि ?

.....
.....

84. उत्तररामचरितनाटके कति अङ्काः सन्ति ?

.....
.....

85. वासन्ती का ?

.....
.....

86. 'इदं कविभ्यः पूर्वेभ्यः' इति मङ्गलश्लोके कतिपदा नान्दी वर्तते ?

.....
.....

87. 'सूत्रधारः' इति पदस्य व्युत्पत्तिः का ?

.....
.....

88. विभाण्डकसुतः काम् उपयेमे ?

.....
.....

89. ऋष्यशृङ्गाश्रमात् कः समायातः ?

.....
.....

90. अरुन्धतीभर्तुः नाम किम् ?

.....
.....

91. जनकवंशस्य पुरोहितः कः ?

.....
.....

92. कुशिकनन्दनः कः ?

.....
.....

93. चित्रकूटपर्वतगामिनि वर्त्मनि का नदी वर्तते ?

.....
.....

94. उत्तररामचरितनाटके द्वितीयाङ्कस्य नाम किम् ?

.....
.....

95. 'गुणाः पूजास्थानं गुणेषु न च लिङ्गं न च वयः' इति का वदति ?

.....
.....

96. भवभूतेः निरर्गलतरङ्गिणी का ?

.....
.....

97. उत्तररामचरिते चतुर्थाङ्कस्य नाम किम् ?

.....
.....

98. चन्द्रकेतुः कः ?

.....
.....

99. दाण्डायनिः कस्य शिष्यः ?

.....
.....

100. शार्दूलवृत्तलक्षणं किम् ?

.....
.....

द्वितीयो भागः

अ) अधोलिखितेषु केचन षट् प्रश्नाः समाधेयाः

06 x 05 = 30

1. उत्तररामचरितस्य मङ्गलाचरणं विलिख्य भावार्थं लिखत ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. कादम्बर्यां स्थितं वैशम्पायननामकं शुकं वर्णयत ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. भवभूतेः परिचयं लिखत ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. सप्रसङ्गं व्याख्यात ?

इयं गेहे लक्ष्मीरियममृतवर्तिर्नयनयोः
आसावस्याः स्पर्शो वपुषि बहुलश्चन्दनरसः ।
अयं बाहुः कण्ठे शिशिरमसृणो मौक्तिकसरः
किमस्या न प्रेयो यदि परमसह्यस्तु विरहः ॥

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. सप्रसङ्गं व्याख्यात -

जातं वंशे भुवनविदिते पुष्करावर्तकानां
जानामि त्वां प्रकृतिपुरुषं कामरूपं मघोनः ।
तेनार्थित्वं त्वयि विधिवशाद् दूरबन्धुर्गतोऽहं
याञ्छा मोघा वरमधिगुणे नाधमे लब्धकामा ॥

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. सप्रसङ्गं व्याख्यात ।

लौकिकानां हि साधूनामर्थं वागतुवर्तते ।
ऋषीणां पुनराद्यानां वाचमर्थोऽनुधावति ॥

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. उच्चयिनीवर्णनं कुरुत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. शब्दशक्तीः निरूपयत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. अविवक्षितवाच्यध्वनिं निरूपयत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

आ) अधोनिर्दिष्टेषु पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः

05 x 08 = 40

1. सोदाहरणं व्यञ्जनाभेदान् निरूपयत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. रसानां सुखमयत्वं निरूपयत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. उत्तररामचरितस्य प्रथमाङ्कस्य सारांशं लिखत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....

4. शुक्रशावकविचारवर्णनं कुरुत ।

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. नैषधीयचरितमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गस्य कथांशः लेख्यः ।

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. 'मेघे माघे गतं वयः' व्याख्यात ।

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. यक्षप्रियायाः विरहदशां वर्णयत ।

.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. सोदाहरणम् अनुप्रासालङ्कारभेदनिरूपणं कुरुत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

इ) अधोलिखितेषु त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः

03 x 10 = 30

1. 'उपमा कालिदासस्य' इत्युक्तिमधिकृत्य निबन्धं लिखत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. विश्वनाथोक्तदिशा काव्यलक्षणं लिखत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. 'कादम्बरीरसज्ञानाम् आहारोऽपि न रोचते' इत्युक्तिं प्रपञ्चयत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. नैषधीयचरितकारस्य श्रीहर्षस्य जीवनपरिचयं लिखत ।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....